

LLATÍ · 1r DE BATXILLERAT

GRAMÀTICA LLATINA

QUADERN D'ACTIVITATS

PRIMER TRIMESTRE

Aquest quadern acompanya els Fonaments teòrics del primer trimestre. Les activitats segueixen el mateix ordre que la teoria, presenten una dificultat progressiva i eviten exigir continguts verbals o sintàctics encara no estudiats. El solucionari complet es troba a la segona part del document.

ESPAI HERMES

<https://espaihermes.com>

ISBN: 978-84-09-76230-9

DADES DE L'ALUMNE I ORGANITZACIÓ DEL QUADERN

Nom i Cognoms	Grup	Curs

Com treballar amb aquest quadern

- Llegeix primer l'apartat corresponent dels Fonaments teòrics.
- Resol les activitats sense consultar el solucionari.
- Justifica les anàlisis quan una forma pugui tenir més d'un valor.
- Corregeix els errors amb un color diferent i anota què has de recordar.
- En les traduccions, identifica primer el verb, el subjecte, els casos i les concordances.

ABAST DEL TRIMESTRE: En aquest primer trimestre es treballen de manera completa la primera i la segona declinacions, els adjectius de primera classe, el present d'indicatiu actiu, *sum*, *possum* i els compostos més freqüents de *sum*. La veu passiva i els verbs deponents només s'hi reconeixen inicialment.

ÍNDEX

Bloc	Contingut
1	Alfabet, pronunciació i accentuació
2	La llengua flexiva, els casos i l'ordre dels mots
3	Ús del diccionari i reconeixement de les declinacions
4	La primera declinació
5	Morfologia verbal i enunciació del verb
6	Present d'indicatiu de la veu activa
7	Els verbs <i>sum</i> i <i>possum</i>
8	Compostos de <i>sum</i> i reconeixement inicial de la passiva
9	Procediment d'anàlisi i construccions bàsiques
10	La segona declinació
11	Adjectius de primera classe (2-1-2)
12	Preposicions i conjuncions més freqüents
13	Traduccions d'aprenentatge i consolidació
14	Activitat global de consolidació
	Solucionari

PART I · ACTIVITATS

Resol les activitats en l'ordre proposat. Les activitats marcades amb ★ són de consolidació i les marcades amb ♦ són d'ampliació.

1. ALFABET, PRONUNCIACIÓ I ACCENTUACIÓ

OBJECTIU. Reconèixer l'alfabet llatí clàssic, aplicar les normes bàsiques de pronunciació i utilitzar les regles d'accentuació.

1. Descubrim l'alfabet llatí

- Quantes lletres tenia l'alfabet llatí clàssic? _____
- Quines tres lletres actuals encara no existien com a lletres independents? _____
- De quin alfabet procedeix l'alfabet llatí? _____
- Quin alfabet utilitzem actualment en català? _____

2. Com es pronunciava? Completa la taula amb la pronunciació clàssica aproximada.

Lletra o grup	Pronunciació
C	
G	
H	
V	
QV	
X	
PH	
TH	
CH	

3. Els diftongs Indica quin diftong conté cada paraula i escriu-ne una pronunciació aproximada.

Paraula	Diftong	Pronunciació aproximada
Caesar		
aurum		
poena		
Europa		
causa		

4. Grafia clàssica i grafia moderna Escriu cada forma amb la grafia moderna habitual.

Grafia clàssica	Grafia moderna
IVLIVS	
SERVVS	
VINVM	
AVGVSTVS	
VIA	

5. Regles d'accentuació

Afirmació	Vertader / Fals	Correcció, si cal
El llatí clàssic utilitzava accents gràfics com el català.		
En les paraules de dues síl·labes, l'accent recau sobre la penúltima.		
En les paraules de tres o més síl·labes, cal observar la quantitat de la penúltima.		
Si la penúltima síl·laba és breu, l'accent recau sobre l'antepenúltima.		

6. Col·loca l'accent *Escriu la paraula amb accent gràfic només per mostrar la síl·laba tònica.*

Forma	Separació sil·làbica	Forma accentuada
<i>Roma</i>		
<i>servus</i>		
<i>amīcus</i>		
<i>domīnus</i>		
<i>agricōla</i>		
<i>audīmus</i>		
<i>capīmus</i>		

2. LA LLENGUA FLEXIVA, ELS CASOS I L'ORDRE DELS MOTS

OBJECTIU. Distingir flexió i derivació, reconèixer paraules variables i invariables i relacionar els casos amb les funcions sintàctiques bàsiques.

1. Paraules variables i invariables. Classifica els mots següents: *puella, bonus, ego, hic, amo, bene, in, et, heu*.

Variables	Invariables

2. Flexió o derivació? Indica si la relació entre les formes és flexió o derivació.

Formes	Flexió / derivació	Justificació
<i>puella / puellam</i>		
<i>amo / amas</i>		
<i>amo / amor</i>		
<i>bonus / bonum</i>		
<i>scribo / scriptor</i>		

3. Base i desinència Separa la base o tema i la desinència. No cal indicar encara tots els processos fonètics.

Forma	Base o tema	Desinència	Informació de la desinència
<i>puellam</i>			
<i>puellarum</i>			
<i>servos</i>			
<i>bellis</i>			
<i>amamus</i>			
<i>laudant</i>			

4. Els casos i les funcions. Relaciona cada cas amb la funció principal i la pregunta orientativa.

Cas	Funció principal	Pregunta orientativa
<i>Nominatiu</i>		
<i>Vocatiu</i>		
<i>Acusatiu</i>		
<i>Genitiu</i>		
<i>Datiu</i>		
<i>Ablatiu</i>		

5. Una forma, diverses possibilitats *Escriu totes les anàlisis morfològiques possibles de les formes següents, sense decidir-ne encara la funció concreta.*

Forma	Anàlisis possibles
<i>puellae</i>	
<i>servi</i>	
<i>bello</i>	
<i>templa</i>	
<i>amicis</i>	

6. L'ordre dels mots

a) Tradueix les tres oracions. Explica per què mantenen el mateix significat.

- *Puella servum amat.* _____
- *Servum puella amat.* _____
- *Amat puella servum.* _____

b) Modifica només les desinències perquè la frase signifiqui «L'esclau estima la noia».

Puella servum amat. →

3. ÚS DEL DICCIONARI I RECONeixEMENT DE LES DECLINACIONS

OBJECTIU. Interpretar l'entrada d'un substantiu o d'un verb i reconèixer la declinació mitjançant el genitiu singular, sense exigir encara la flexió completa de la 3a, 4a i 5a declinacions.

1. Reconeix la declinació Indica la declinació i el gènere a partir de l'entrada del diccionari.

Entrada	Declinació	Gènere	Significat
<i>puella, puellae, f.</i>			
<i>servus, servi, m.</i>			
<i>bellum, belli, n.</i>			
<i>rex, regis, m.</i>			
<i>nomen, nominis, n.</i>			
<i>manus, manus, f.</i>			
<i>cornu, cornus, n.</i>			
<i>res, rei, f.</i>			
<i>dies, diei, m./f.</i>			
<i>poeta, poetae, m.</i>			

2. Obté el tema Elimina la terminació del genitiu singular i escriu el tema.

Entrada	Genitiu singular	Tema
puella, puellae		
dominus, domini		
rex, regis		
manus, manus		
dies, diei		
mater, matris		
nomen, nominis		

3. Del text al diccionari Escriu el lema del diccionari. Totes les formes pertanyen a la primera o a la segona declinació.

Forma del text	Lema	Cas i nombre possibles	Traducció
<i>puellas</i>			
<i>servorum</i>			
<i>templa</i>			
<i>domino</i>			
<i>agricolas</i>			
<i>filiae</i>			
<i>bellorum</i>			
<i>puerum</i>			

4. Corregeix les entrades errònies

Entrada proposada	És correcta?	Entrada correcta
<i>mare, maris (m.)</i>		
<i>puella, puellae (m.)</i>		
<i>vir, viri (n.)</i>		
<i>bellum, belli (m.)</i>		
<i>fides, fidei (n.)</i>		

5. L'enunciació verbal Completa les dades. Encara no cal conjugar el perfet ni utilitzar el supí.

Enunciació	Conjugació	Tema de present	Tema de perfet	Tema de supí
<i>amo, amavi, amatum</i>				
<i>habeo, habui, habitum</i>				
<i>duco, duxi, ductum</i>				
<i>capio, cepi, captum</i>				
<i>audio, audivi, auditum</i>				
<i>sum, fui, —</i>				
<i>possum, potui, —</i>				

6. Forma del text i entrada del diccionari Escriu la primera forma de l'enunciació amb què buscaria el verb al diccionari.

Forma del text	Verb al diccionari
<i>amatis</i>	
<i>habent</i>	
<i>ducimus</i>	
<i>capiunt</i>	
<i>audis</i>	
<i>sunt</i>	
<i>potestis</i>	

7. Transitiu o intransitiu? Indica el tipus de verb segons l'oració i assenyala el complement directe, si n'hi ha.

Oració	Tr. / intr.	Complement directe
<i>Puella rosam amat.</i>		
<i>Puer dormit.</i>		
<i>Agricola terram arat.</i>		
<i>Nautae navigant.</i>		
<i>Discipuli magistrum audiunt.</i>		

4. LA PRIMERA DECLINACIÓ

OBJECTIU. Declinar substantius de la primera declinació, identificar-ne les formes i aplicar-les en sintagmes i oracions simples.

1. Declina sagitta, sagittae, f. ("fletxa") Completa el paradigma i afegeix una traducció orientativa segons la funció.

Cas	Singular	Plural	Traducció singular	Traducció plural
Nominatiu				
Vocatiu				
Acusatiu				
Genitiu				
Datiu				
Ablatiu				

2. Declina filia, filiae, f. ("filla") En el datiu i l'ablatiu plurals utilitza la forma *filiabus*.

Cas	Singular	Plural
Nominatiu		
Vocatiu		
Acusatiu		
Genitiu		
Datiu		
Ablatiu		

3. Analitza les formes

Forma	Cas o casos	Nombre	Gènere	Lema
<i>reginam</i>				
<i>filiarum</i>				
<i>pugnis</i>				
<i>linguae</i>				
<i>amica</i>				
<i>nautarum</i>				
<i>deis</i>				

ATENCIÓ: La forma *deis* no pertany a la primera declinació. Detecta l'intrús i escriu quina forma de primera declinació podria substituir-la.

4. Canvia el nombre *Quan la forma sigui ambigua, escriu totes les possibilitats coherents.*

Forma	Anàlisi possible	Canvi de nombre
<i>reginam</i>		
<i>filiarum</i>		
<i>pugnis</i>		
<i>linguae</i>		
<i>amica</i>		

5. Relaciona i analitza

Sintagma llatí	Traducció correcta	Cas i nombre	Funció
<i>filiae</i>			
<i>in terra</i>			
<i>insula</i>			
<i>cum poeta</i>			
<i>ad scholas</i>			
<i>agricolam</i>			
<i>servarum</i>			

el camperol; cap a les escoles; a terra; amb el poeta; l'illa; de les esclaves; per a la filla

6. Posa en llatí els sintagmes

Sintagma català	Funció	Cas i nombre	Llatí
<i>del mariner</i>			
<i>per a unes noies</i>			
<i>a la deessa</i>			
<i>en la lluita</i>			
<i>uns agricultors</i>			
<i>esclaves!</i>			

7. Particularitats de la primera declinació

a) Indica el gènere i explica la particularitat: *nauta, agricola, auriga, poeta, scribe*.

b) Tradueix segons el nombre: *copia / copiae; littera / litterae; fortuna / fortunae*.

Forma	Traducció
<i>copia (nom. sg.)</i>	
<i>copiae (nom. pl.)</i>	
<i>littera (nom. sg.)</i>	
<i>litterae (nom. pl.)</i>	
<i>fortuna (nom. sg.)</i>	
<i>fortunae (nom. pl.)</i>	

8. Analitza morfosintàcticament i tradueix

- Puella rosam amat. _____
- Agricolae terram arant. _____
- Deae iustitiam amant. _____
- Domina in arca copiam gemmarum servat. _____
- Piratae sagittas pellunt. _____
- Coronam athletae damus. _____
- Puellae rosis mensam ornant. _____

5. MORFOLOGIA VERBAL I ENUNCIACIÓ DEL VERB

OBJECTIU. Reconèixer les tres formes de l'enunciació verbal, obtenir els temes i distingir arrel, tema, vocal d'unió i desinència en formes del present.

1. Les tres formes de l'enunciació

Verb	Present	Perfet	Supí	Conjugació
<i>amo</i>				
<i>habeo</i>				
<i>duco</i>				
<i>capio</i>				
<i>audio</i>				

2. Obté els tres temes

Enunciació	Tema de present	Tema de perfet	Tema de supí
<i>amo, amavi, amatum</i>			
<i>video, vidi, visum</i>			
<i>mitto, misi, missum</i>			
<i>capio, cepi, captum</i>			
<i>facio, feci, factum</i>			
<i>audio, audivi, auditum</i>			

3. Arrel, tema i desinència Completa només amb els elements que siguin pertinents. En la tercera conjugació indica la vocal d'unió.

Forma	Arrel	Tema de present	Vocal d'unió	Desinència personal
<i>amas</i>				
<i>habes</i>				
<i>ducit</i>				
<i>ducunt</i>				
<i>capimus</i>				
<i>audiunt</i>				

4. Persona i nombre

Forma	Persona	Nombre
<i>amas</i>		
<i>habemus</i>		
<i>ducis</i>		
<i>audit</i>		
<i>amatis</i>		
<i>audiunt</i>		
<i>capitis</i>		

5. Reconeix la conjugació

Forma de diccionari	Infinitiu	Conjugació
<i>amo</i>		
<i>habeo</i>		
<i>duco</i>		
<i>capio</i>		
<i>audio</i>		
<i>mitto</i>		
<i>fugio</i>		
<i>venio</i>		

6. Quin tema s'hi utilitza? No cal conjuguar els temps de perfet: només identifica el tema sobre el qual es forma cada mot.

Forma	Tema de present / perfet / supí	Tema concret
<i>amant</i>		
<i>amavi</i>		
<i>amatum</i>		
<i>monent</i>		
<i>monui</i>		
<i>monitum</i>		
<i>cepit</i>		
<i>captum</i>		
<i>audiunt</i>		

7. Anàlisi completa de formes del present

Forma	Verb	Conjugació	Tema de present	Persona i nombre	Temps, mode i veu	Traducció
<i>habet</i>						
<i>ducunt</i>						
<i>amatis</i>						
<i>mittis</i>						
<i>capiunt</i>						
<i>audimus</i>						

8. Del text al diccionari

Forma del text	Entrada completa del diccionari
<i>ducitis</i>	
<i>habent</i>	
<i>amatis</i>	
<i>mittimus</i>	
<i>capiunt</i>	
<i>audis</i>	

6. PRESENT D'INDICATIU DE LA VEU ACTIVA

OBJECTIU. Conjugar i analitzar el present d'indicatiu actiu de les quatre conjugacions i de la tercera mixta.

1. Conjuga els models

Persona	<i>amo</i>	<i>habeo</i>	<i>duco</i>	<i>capio</i>	<i>audio</i>
1a sing.					
2a sing.					
3a sing.					
1a pl.					
2a pl.					
3a pl.					

2. Completa les formes que falten

Verb	1a sing.	2a sing.	3a sing.	1a pl.	2a pl.	3a pl.
<i>mitto</i>	mitto					mittunt
<i>video</i>		vides		videmus		
<i>facio</i>			facit		facitis	
<i>venio</i>				venimus		veniunt

3. Tria la forma que concorda amb el subjecte

Oració	Opcions	Resposta
<i>Puellae fabulas ...</i>	audit / audiunt	
<i>Agricola terram ...</i>	arat / arant	
<i>Pueri in villa ...</i>	habitat / habitant	
<i>Magister discipulos ...</i>	mones / monet	
<i>Nos templa ...</i>	ornamus / ornant	

4. Tradueix les formes verbals

Forma	Traducció
<i>amo</i>	
<i>amas</i>	
<i>audit</i>	
<i>ducimus</i>	
<i>habetis</i>	
<i>capiunt</i>	
<i>mittunt</i>	
<i>venimus</i>	

5. Passa del català al llatí

Català	Verb indicat	Llatí
<i>estimeu</i>	amo	
<i>tenen</i>	habeo	
<i>portes</i>	duco	
<i>agafem</i>	capio	
<i>escolta</i>	audio	
<i>envien</i>	mitto	

6. Detecta i corregeix l'error

Forma incorrecta	Forma correcta	Explicació
<i>amo, amas, amat, amamus, amatis, amunt</i>		
<i>habeo, habes, habet, habemus, habetis, ha-beunt</i>		
<i>duco, duces, ducet, ducimus, ducitis, ducunt</i>		
<i>capio, capis, capit, capimus, capitis, capint</i>		
<i>audio, audis, audit, audimus, auditis, audint</i>		

7. Analitza i tradueix les oracions

- Servi dominum salutant. _____
- Agricolae bellum timent. _____
- Pueri templum intrant. _____
- Domini servos vocant. _____
- Oppida muros habent. _____
- Filii dominorum laborant. _____
- Discipuli magistrum audiunt. _____
- Puellae rosas portant. _____

7. ELS VERBS SUM I POSSUM

OBJECTIU. Conjugar *sum* i *possum*, distingir els valors copulatiu, existencial i locatiu de *sum* i reconèixer la concordança de l'atribut.

1. Conjuga *sum* i *possum*

Persona	<i>sum</i>	Traducció	<i>possum</i>	Traducció
1a sing.				
2a sing.				
3a sing.				
1a pl.				
2a pl.				
3a pl.				

2. Compara les formes

<i>sum</i>	<i>possum</i>
<i>sum</i>	
<i>es</i>	
<i>est</i>	
<i>sumus</i>	
<i>estis</i>	
<i>sunt</i>	

3. Completa amb la forma correcta de *sum*

Oració	Forma
<i>Puella laeta</i> ____.	
<i>Pueri in schola</i> ____.	
<i>Nos discipuli</i> ____.	
<i>In villa multi servi</i> ____.	
<i>Tu magister</i> ____.	
<i>Ego in Italia</i> ____.	

4. Completa amb la forma correcta de *possum*

Subjecte	Forma de <i>possum</i>	Traducció
<i>ego</i>		
<i>tu</i>		
<i>puella</i>		
<i>nos</i>		
<i>vos</i>		
<i>discipuli</i>		

5. Quin valor té sum? Indica: *copulatiu, existencial o locatiu*.

Oració	Valor de sum	Subjecte / atribut / CC
<i>Puella bona est.</i>		
<i>In villa multi servi sunt.</i>		
<i>Roma in Italia est.</i>		
<i>Minerva dea est.</i>		
<i>In templo dona sunt.</i>		

6. Concordança de l'atribut Completa amb la forma adequada de *laetus, -a, -um*.

Oració	Forma
<i>Puer ____ est.</i>	
<i>Puella ____ est.</i>	
<i>Pueri ____ sunt.</i>	
<i>Puellae ____ sunt.</i>	
<i>Templum ____ est.</i>	
<i>Templa ____ sunt.</i>	

7. Analitza i tradueix

legere = llegir; laborare = treballar

- *Pieria patria Musarum est.* _____
- *Musae novem sunt.* _____
- *In oppido multa templa sunt.* _____
- *Puellae laetae sunt.* _____
- *Discipuli legere possunt.* _____
- *Nos laborare possumus.* _____

8. COMPOSTOS DE SUM I RECONeixEMENT INICIAL DE LA PASSIVA

OBJECTIU. Reconèixer els principals compostos de *sum*, utilitzar-ne les formes de present i identificar inicialment les terminacions passives i els verbs deponents.

1. Relaciona cada compost amb el significat

Verb	Significat
<i>adsum</i>	
<i>absum</i>	
<i>desum</i>	
<i>insum</i>	
<i>intersum</i>	
<i>praesum</i>	
<i>prosum</i>	
<i>subsum</i>	
<i>supersum</i>	

2. Completa el present

Persona	<i>adsum</i>	<i>absum</i>	<i>desum</i>	<i>prosum</i>
1a sing.				
2a sing.				
3a sing.				
1a pl.				
2a pl.				
3a pl.				

3. Tria el verb adequat

Oració	Verb disponible	Forma correcta
<i>Magister in schola ____.</i>	<i>adsum</i>	
<i>Duo discipuli hodie ____.</i>	<i>absum</i>	
<i>Aqua pueris ____.</i>	<i>desum</i>	
<i>Labor discipulis ____.</i>	<i>prosum</i>	
<i>Consul exercitui ____.</i>	<i>praesum</i>	
<i>Pauci milites ____.</i>	<i>supersum</i>	

4. Localitza el datiu

Oració	Forma en datiu	Funció o valor
<i>Amicus mihi adest.</i>		
<i>Aqua militibus deest.</i>		
<i>Milites proelio intersunt.</i>		
<i>Consul exercitui praeest.</i>		
<i>Leges civibus prosunt.</i>		

5. Prosum: pro- o prod-? Completa les formes del present amb el prefix correcte.

Persona	Forma
1a sing.	
2a sing.	
3a sing.	
1a pl.	
2a pl.	
3a pl.	

6. Activa o passiva? Indica la veu i tradueix. Només cal reconèixer les terminacions.

Forma	Veu	Persona i nombre	Traducció
<i>laudat</i>			
<i>laudatur</i>			
<i>laudant</i>			
<i>laudantur</i>			
<i>amamus</i>			
<i>amamur</i>			

7. Verbs deponents: forma passiva, significat actiu Indica quina terminació passiva reconeixes i tradueix el verb amb significat actiu.

Forma	Terminació	Traducció activa
<i>hortor</i>		
<i>sequitur</i>		
<i>loquuntur</i>		
<i>proficiscimur</i>		

9. PROCEDIMENT D'ANÀLISI I CONSTRUCCIONS BÀSIQUES

OBJECTIU. Aplicar un procediment sistemàtic d'anàlisi i distingir les construccions copulativa, existencial, intransitiva, transitiva, amb complement indirecte i passiva elemental.

1. Ordena el procediment d'anàlisi Numera de l'1 al 6.

Ordre	Pas
	Traduir amb un ordre natural en català.
	Localitzar i analitzar el verb.
	Agrupar adjectius, preposicions i complements del nom.
	Buscar el subjecte en nominatiu.
	Identificar els casos i les funcions de la resta de mots.
	Reconèixer el tipus de construcció.

2. Identifica el tipus de construcció

Oració	Tipus de construcció
<i>Puella laeta est.</i>	
<i>Puer dormit.</i>	
<i>Agricola terram arat.</i>	
<i>Magister puero librum dat.</i>	
<i>In templo multa dona sunt.</i>	
<i>Roma in Italia est.</i>	
<i>Villa a servis defenditur.</i>	

3. Assenyalala les funcions Identifica subjecte, verb, atribut, CD, CI i CC quan apareguin.

Oració	Subjecte	Verb	Atribut / CD / CI / CC
<i>Minerva dea est.</i>			
<i>Servus in villa laborat.</i>			
<i>Puella rosam amat.</i>			
<i>Mater filiae fabulam narrat.</i>			
<i>Milites gladiis pugnant.</i>			
<i>In oppido multa templa sunt.</i>			

4. Subjecte el·líptic Indica el subjecte pronominal que es dedueix de la desinència.

Forma verbal	Subjecte el·líptic	Traducció
<i>amamus</i>		
<i>audis</i>		
<i>ducunt</i>		
<i>habetis</i>		
<i>capió</i>		
<i>laborat</i>		

5. Nominatiu o acusatiu neutre? *Analitza bellum o templa segons el context.*

Oració	Forma neutra	Cas	Funció
<i>Bellum pueros terret.</i>	bellum		
<i>Pueri bellum timent.</i>	bellum		
<i>Templa oppidum ornant.</i>	templa		
<i>Incolae templa ornant.</i>	templa		

6. Analitza i tradueix completament

- Puella bona rosam pulchram amat. _____
- Magister discipulo librum novum dat. _____
- Pueri in magno templo sunt. _____
- Agricolae cum servis terram arant. _____
- In villa multi servi laborant. _____
- Templa magna oppidum ornant. _____

7. ★ Reconstrueix l'oració *Ordena els mots llatins, identifica les funcions i tradueix.*

- amat / puella / rosam / bonam _____
- librum / dat / magister / discipulo _____
- in / sunt / templa / oppido / multa _____
- cum / laborant / agricolis / servi _____

10. LA SEGONA DECLINACIÓ

OBJECTIU. Reconèixer i declinar substantius masculins i neutres de la segona declinació i aplicar la llei del neutre.

1. Identifica el cas, el nombre i el gènere

Forma	Cas o casos	Nombre	Gènere
<i>servi</i>			
<i>bellum</i>			
<i>domino</i>			
<i>templa</i>			
<i>amicum</i>			
<i>agris</i>			
<i>fili</i>			
<i>oppidorum</i>			
<i>pueros</i>			
<i>bello</i>			

2. Del diccionari a la declinació Indica el tema i escriu nominatiu, genitiu i acusatiu singular.

Entrada	Tema	Nominatiu sg.	Genitiu sg.	Acusatiu sg.
<i>dominus, domini</i>				
<i>templum, templi</i>				
<i>puer, pueri</i>				
<i>amicus, amici</i>				
<i>bellum, belli</i>				
<i>filius, filii</i>				
<i>ager, agri</i>				
<i>oppidum, oppidi</i>				

3. Declina servus, servi, m.

Cas	Singular	Plural
Nominatiu		
Vocatiu		
Acusatiu		
Genitiu		
Datiu		
Ablatiu		

4. Declina bellum, belli, n.

Cas	Singular	Plural
Nominatiu		
Vocatiu		
Acusatiu		
Genitiu		
Datiu		
Ablatiu		

5. Vocatus especials

Nominatiu	Vocatiu singular
<i>servus</i>	
<i>dominus</i>	
<i>filius</i>	
<i>Iulius</i>	
<i>puer</i>	
<i>vir</i>	

6. La llei del neutre

Afirmació	Vertader / Fals	Exemple
<i>Nominatiu, vocatiu i acusatiu neutres tenen la mateixa forma.</i>		
<i>El nominatiu i l'acusatiu plurals neutres acaben en -a.</i>		
<i>El genitiu plural neutre acaba en -arum.</i>		
<i>Templa pot ser nominatiu, vocatiu o acusatiu plural.</i>		

7. Analitza i tradueix

- Domini servos laudant. _____
- Pueri bella narrant. _____
- Incolae oppidorum templa ornant. _____
- Servi agricolas adiuvant. . _____
- Filii domini rosas portant. . _____
- Bellum timemus, sed pacem amamus. _____
- Oppida muros habent. _____
- Puer amicum salutatur. _____

8. Corregeix les formes

Forma proposada	Forma correcta	Regla
<i>serve (nominatiu plural)</i>		
<i>bella (genitiu singular)</i>		
<i>templos (acusatiu plural neutre)</i>		
<i>filiuse (vocatiu singular)</i>		
<i>puerum (nominatiu singular)</i>		

11. ADJECTIUS DE PRIMERA CLASSE (2-1-2)

OBJECTIU. Fer concordar l'adjectiu amb el substantiu en gènere, nombre i cas i treballar els models en -us i en -er.

1. Interpreta l'enunciació de l'adjectiu

Enunciació	Masculí	Femení	Neutre	Significat
<i>bonus, bona, bonum</i>				
<i>magnus, magna, magnum</i>				
<i>tener, tenera, tenerum</i>				
<i>pulcher, pulchra, pulchrum</i>				
<i>miser, misera, miserum</i>				

2. Concorda bonus, -a, -um

Substantiu	Anàlisi	Forma de bonus	Sintagma complet
<i>puella (nom. sg.)</i>			
<i>servum (ac. sg.)</i>			
<i>templa (nom. pl.)</i>			
<i>agricolae (dat. sg.)</i>			
<i>puellis (abl. pl.)</i>			
<i>dominorum (gen. pl.)</i>			

3. Completa els sintagmes

Substantiu	Adjectiu	Sintagma concordat
<i>puella</i>	<i>pulcher, pulchra, pulchrum</i>	
<i>servus</i>	<i>magnus, magna, magnum</i>	
<i>templum</i>	<i>antiquus, antiqua, antiquum</i>	
<i>agricola</i>	<i>bonus, bona, bonum</i>	
<i>dea</i>	<i>clarus, clara, clarum</i>	
<i>pueri</i>	<i>laetus, laeta, laetum</i>	

4. Analitza els sintagmes en context

El context permet decidir entre formes morfològicament coincidents.

Oració	Sintagma	Gènere, nombre i cas	Funció
<i>Bona puella cantat.</i>	<i>bona puella</i>		
<i>Agricola bonus terram arat.</i>	<i>agricola bonus</i>		
<i>Puer magnum templum videt.</i>	<i>magnum templum</i>		
<i>Clara dea sapientiam amat.</i>	<i>clara dea</i>		
<i>Antiqui servi laborant.</i>	<i>antiqui servi</i>		
<i>Dominus antiqui servi adest.</i>	<i>antiqui servi</i>		

5. Adjectius en -er

Enunciació	Conserva o perd la -e-?	Tema	Acusatiu masc. sg.	Nominatiu fem. sg.
<i>tener, tenera, tenerum</i>				
<i>miser, misera, miserum</i>				
<i>pulcher, pulchra, pulchrum</i>				

6. Tradueix els sintagmes

Sintagma llatí	Traducció
<i>bona puella</i>	
<i>bonum servum</i>	
<i>magna templa</i>	
<i>clara dea</i>	
<i>antiquorum agricolarum</i>	
<i>cum bonis amicis</i>	
<i>pulchram rosam</i>	

7. Posa en llatí

Sintagma català	Llatí
<i>la bona noia (subjecte)</i>	
<i>el bon esclau (CD)</i>	
<i>els grans temples (subjecte)</i>	
<i>de les deesses il·lustres</i>	
<i>amb els bons amics</i>	
<i>una rosa bonica (CD)</i>	

8. Corregeix la concordança

Sintagma incorrecte	Sintagma correcte	Error
<i>puella bonus</i>		
<i>servum bona</i>		
<i>templum magnus</i>		
<i>agricola bona</i>		
<i>deae clarus</i>		
<i>pueri laetae</i>		

9. Analitza i tradueix les oracions

- Bona puella pulchras rosas portat.
- Magnus dominus multos servos habet.
- Antiqua templa oppidum ornant.
- Agricola bonus cum parvo filio laborat.
- Clarae deae magna templa habent.

12. PREPOSICIONS I CONJUNCIONS MÉS FREQUENTS

OBJECTIU. Reconèixer el cas regit per les preposicions bàsiques, distingir in amb acusatiu o ablatiu i utilitzar la coordinació elemental.

1. Classifica les preposicions

Amb acusatiu	Amb ablatiu

Preposicions: *ad, apud, ante, contra, inter, per, post, propter, trans, a/ab, cum, de, e/ex, in, sine, pro.*

2. Completa el cas correcte

Preposició + lema	Forma correcta	Traducció
<i>ad + villa, -ae</i>		
<i>cum + amicus, -i</i>		
<i>sine + aqua, -ae</i>		
<i>propter + bellum, -i</i>		
<i>in + oppidum, -i (situació)</i>		
<i>in + oppidum, -i (direcció)</i>		
<i>ab + domina, -ae</i>		
<i>inter + servus, -i (plural)</i>		

3. In + acusatiu o in + ablatiu?

Sintagma	Cas	Valor	Traducció
<i>in villam</i>			
<i>in villa</i>			
<i>in templum</i>			
<i>in templo</i>			
<i>in Italiam</i>			
<i>in Italia</i>			

4. Tradueix els sintagmes preposicionals

Llatí	Català
<i>ad scholam</i>	
<i>cum poeta</i>	
<i>sine amicis</i>	
<i>propter bellum</i>	
<i>ab oppido</i>	
<i>per agros</i>	
<i>inter servos</i>	
<i>pro patria</i>	

5. Conjuncions coordinants

Conjunció	Traducció	Tipus
<i>et</i>		
<i>-que</i>		
<i>sed</i>		
<i>aut</i>		
<i>vel</i>		
<i>nec / neque</i>		

6. Uneix les oracions

Oracions	Conjunció indicada	Oració coordinada
<i>Puella rosas portat. Puella mensam ornat.</i>	<i>et</i>	
<i>Bellum timemus. Pacem amamus.</i>	<i>sed</i>	
<i>Puer legit. Puer scribit.</i>	<i>-que</i>	
<i>Dominus servum vocat. Dominus filium vocat.</i>	<i>aut</i>	

7. Reconeixement elemental de conjuncions subordinants

Només cal relacionar-les amb el significat més habitual; no analitzis encara la subordinada.

Conjunció	Significat habitual
<i>ut</i>	
<i>ne</i>	
<i>quod</i>	
<i>quia</i>	
<i>cum</i>	
<i>dum</i>	
<i>postquam</i>	
<i>quamquam</i>	

8. Traducció breu

Text: A l'escola

Magister et discipuli in schola sunt. Magister discipulis fabulam narrat, et discipuli magistrum diligenter audiunt. Pueri libros habent, sed puella tabulam non habet. Deinde discipuli cum magistro ad templum ambulant.

Lèxic

diligenter: atentament

fabula, -ae, f.: història, relat

liber, *libri*, m.: llibre

tabula, -ae, f.: tauleta

ambulo, *ambulavi*, *ambulat*, 1a, intr.: caminar

13. TRADUCCIONS D'APRENENTATGE I CONSOLIDACIÓ

OBJECTIU. Integrar la morfologia i la sintaxi estudiades mitjançant textos breus, graduats i relacionats amb la cultura clàssica.

Text 1 · Pièria és la pàtria de les Muses

Pieria patria Musarum est. Musae sunt filiae deae Memoriae. Musae novem sunt et figuram puellarum habent. Musicae, tragoediae, comoediae, historiae astronomiaeque curam habent, nam patronae etiam poetarum sunt. Romae incolae Musas Camenas appellant.

Lèxic

appello, appellavi, appellatum, 1a, tr.: anomenar

astronomia, -ae, f.: astronomia

Camena, -ae, f.: Camena

cura, -ae, f.: cura, responsabilitat

figura, -ae, f.: figura, aspecte

habeo, habui, habitum, 2a, tr.: tenir

incola, -ae, m./f.: habitant

Memoria, -ae, f.: Memòria

novem: nou

patrona, -ae, f.: protectora

Romae: a Roma (locatiu)

- ☐ Subratlla tots els verbs i analitza'ls.
- ☐ Localitza tres genitius i explica què complementen.
- ☐ Tradueix el text amb un ordre natural en català.

Text 2 · Els habitants d'Itàlia veneren les deesses

Italiae incolae deas colunt. Praecipue Iunonem, Minervam, Vestam et Dianam diligunt. Iuno regina dearum est et nuptiarum matronarumque patrona. Minerva sapientiae dea est et scientiarum, scholarum poetarumque patrona. Minerva non solum sapientiam amat, sed etiam in pugnis copias protegit. Vesta patriam et familiam custodit. Diana silvarum dea est et nympharum regina.

Lèxic

colo, colui, cultum, 3a, tr.: venerar

copiae, -arum, f. pl.: tropes

custodio, custodivi, custoditum, 4a, tr.: protegir

diligo, dilexi, dilectum, 3a, tr.: estimar

Iuno, Iunonis, f.: Juno

matrona, -ae, f.: dona casada

non solum... sed etiam: no només... sinó també

pugna, -ae, f.: combat

sapientia, -ae, f.: saviesa

- ☐ Identifica les oracions copulatives amb *sum*.
- ☐ Localitza dos complements directes i dos complements del nom.
- ☐ Tradueix el text.

Text 3 · La fundació de Roma

Romulus Romam condit. Novam patriam amat et murum portasque parat. Multi incolae in oppido habitant. Roma magna non est, sed multa templa et magnas vias habet. Romulus populum convocat et leges bonas parat.

Lèxic

condo, condidi, conditum, 3a, tr.: fundar

convoco, convocavi, convocatum, 1a, tr.: convocar

lex, legis, f.: llei

murus, -i, m.: muralla

paro, paravi, paratum, 1a, tr.: preparar

populus, -i, m.: poble

via, -ae, f.: via, carrer

- ☐ Analitza Romam, novam patriam, portasque, multa templa i magnas vias.
- ☐ Explica la concordança dels adjectius.
- ☐ Tradueix el text.

Text 4 · La retirada de la plebs

Antiquis temporibus patricii plebeios opprimunt. Propter iniurias plebei ad locum sacrum migrant.

Patricii pavorem habent et tribunos creant. Deinde tribuni plebeiis auxilium dant. Ita discordia inter patricos et plebeios paulatim remittitur.

Lèxic

auxilium, -ii, n.: ajuda

creo, *creavi*, *creatum*, 1a, tr.: crear, elegir

iniuria, -ae, f.: injustícia

migro, *migravi*, *migratum*, 1a, intr.: traslladar-se

opprimo, *oppressi*, *oppressum*, 3a, tr.: oprimir

pavor, *pavoris*, m.: por

plebeius, -ii, m.: plebeu

remittitur: dep. disminueix, s'apaivaga

tribunus, -i, m.: tribú

- ☐ Localitza les preposicions i indica el cas que regeixen.
- ☐ Identifica el complement indirecte de dant.
- ☐ Tradueix el text.

Text 5 · Els compostos de sum

Magister in schola adest

Magister in schola adest, sed duo discipuli absunt. Aqua pueris deest, sed libri discipulis prosunt. Consul exercitui praeest et multi milites proelio intersunt. Post proelium pauci milites supersunt.

Lèxic

duo: dos

exercitus, -us, m.: exèrcit

liber, libri, m.: llibre

paucus, -a, -um: poc

post + acusatiu: després de

proelium, -ii, n.: batalla

- ☐ Subratlla els compostos de sum i escriu-ne l'enunciació.
- ☐ Localitza els datius regits pels verbs.
- ☐ Tradueix el text.

Text 6 · ◆ Ampliació: Orfeu baixa als Inferns

Orpheus poeta in Thracia vivit

Orpheus poeta in Thracia vivit, lyrae sono beluas mollit et etiam saxa commovet. Nuptiarum die vi-pera Orphei sponsam, formosam nympham Eurydicam, mordet. Eurydica ob venenum vitam amittit et ad Inferos descendit. Orpheus sponsam semper exoptat. Denique in Tartarum pervenit et ad solium Proserpinae, Inferorum reginae, accedit.

Lèxic necessari

accedo, accessi, accessum, 3a, intr.: acostar-se
amitto, amisi, amissum, 3a, tr.: perdre
belua, -ae, f.: fera
commoveo, commovi, commotum, 2a, tr.: commoure
descendo, descendi, descensum, 3a, intr.: baixar
dies, diei, m.: dia
Eurydica, -ae, f.: Eurídice
exopto, exoptavi, exoptatum, 1a, tr.: desitjar, enyorar
Inferi, -orum, m. pl.: els Inferns
mollio, mollivi, mollitum, 4a, tr.: amansir
mordeo, momordi, morsum, 2a, tr.: mossegar
Orpheus, -i, m.: Orfeu
pervenio, perveni, perventum, 4a, intr.: arribar
Proserpina, -ae, f.: Prosèrpina
saxum, -i, n.: pedra
solium, -ii, n.: tron
sonus, -i, m.: so
Tartarus, -i, m.: Tàrtar
venenum, -i, n.: verí
vivo, vixi, victum, 3a, intr.: viure

- ☐ Tradueix el text amb l'ajuda del lèxic.
- ☐ Identifica els sintagmes preposicionals.
- ☐ Explica l'aposició *formosam nympham Eurydicam*.

14. ACTIVITAT GLOBAL DE CONSOLIDACIÓ

OBJECTIU. Comprovar de manera integrada els aprenentatges del primer trimestre.

1. Reconeixement morfològic

Forma	Lema	Anàlisi morfològica	Traducció
<i>puellarum</i>			
<i>servis</i>			
<i>templa</i>			
<i>bonae</i>			
<i>capiunt</i>			
<i>potestis</i>			
<i>prodest</i>			
<i>laudatur</i>			

2. Declinació i concordança

a) Declina en singular i plural: *agricola bonus; templum magnum*.

b) Posa en llatí: «de les bones noies», «amb els grans esclaus», «els temples antics» (CD).

3. Conjugació. Conjuga el present d'indicatiu actiu de *mitto* i *possum*.

4. Anàlisi sintàctica

- *Magister discipulis libros bonos dat.*
- *In magno oppido multa templa sunt.*
- *Pueri bellum timent, sed pacem amant.*
- *Labor civibus prodest.*

5. Traducció final

Text: Roma creix

Romani novum oppidum aedificant. In oppido templa magna et vias latas parant. Agricolae in agris laborant, mercatores in foro sunt et magistri pueros docent. Leges bonae civibus prosunt, sed bellum omnibus nocet.

Lèxic necessari

aedifico, aedificavi, aedificatum, 1a, tr.: construir

doceo, docui, doctum, 2a, tr.: ensenyar

forum, -i, n.: fòrum

latus, -a, -um: ample

mercator, mercatoris, m.: mercader

noceo, nocui, —, 2a, intr. + datiu: perjudicar

omnibus: a tothom

6. Autoavaluació: *Marca la casella que descriu millor el teu aprenentatge.*

Sé...	Sí	Encara no	Què he de repas- sar?
reconèixer les cinc declinacions pel genitiu singular.	☐	☐	
declinar substantius de la 1a i la 2a declinacions.	☐	☐	
conjuguar el present actiu regular, sum i possum.	☐	☐	
reconèixer els principals compostos de sum.	☐	☐	
fer concordar els adjectius 2-1-2.	☐	☐	
identificar subjecte, atribut, CD, CI i CC.	☐	☐	
utilitzar les preposicions bàsiques amb el cas correcte.	☐	☐	
analitzar i traduir una oració simple.	☐	☐	

PART II · SOLUCIONARI

Les respostes que depenen del context poden admetre formulacions equivalents. En les formes ambigües s'indiquen totes les anàlisis possibles.

1. ALFABET, PRONUNCIACIÓ I ACCENTUACIÓ

1. 23 lletres; no existien J, U i W com a lletres independents; procedeix de l'alfabet grec occidental, derivat del fenici; en català utilitzem l'alfabet llatí evolucionat.

2. C = k; G = g sempre velar; H = aspiració molt suau o muda; V = u consonàntica / w; QV = qu; X = ks; PH = f; TH = t aspirada; CH = k aspirada.

Paraula	Diftong	Pronunciació aproximada
<i>Caesar</i>	AE	Kaisar
<i>aurum</i>	AU	àurum
<i>poena</i>	OE	poina
<i>Europa</i>	EU	Euròpa
<i>causa</i>	AU	càusa

4. IVLIVS → Iulius / Julius; SERVVS → servus; VINVM → vinum; AVGVSTVS → Augustus; VIA → via.

5. Fals; vertader; vertader; vertader. El llatí no emprava accents gràfics: l'accent es dedueix segons les regles de quantitat.

6. Róma; sérvus; amícus; dóminus; agrícola; audímus; cápimus. Separació orientativa: Ro-ma; ser-vus; a-mī-cus; do-mī-nus; a-gri-cō-la; au-dī-mus; ca-pī-mus.

2. LA LLENGUA FLEXIVA, ELS CASOS I L'ORDRE DELS MOTS

1. Variables: puella, bonus, ego, hic, amo. Invariables: bene, in, et, heu.

Formes	Resposta	Justificació
<i>puella / puellam</i>	flexió	Dues formes del mateix substantiu.
<i>amo / amas</i>	flexió	Dues persones del mateix verb.
<i>amo / amor</i>	derivació	S'ha creat un mot nou.
<i>bonus / bonum</i>	flexió	Dues formes del mateix adjectiu.
<i>scribo / scriptor</i>	derivació	El segon és un nom derivat.

Forma	Base o tema	Desinència	Informació
<i>puellam</i>	puell-	-am	acusatiu singular
<i>puellarum</i>	puell-	-arum	genitiu plural
<i>servos</i>	serv-	-os	acusatiu plural
<i>bellis</i>	bell-	-is	datiu o ablatiu plural
<i>amamus</i>	ama-	-mus	1a persona plural activa
<i>laudant</i>	lauda-	-nt	3a persona plural activa

Cas	Funció principal	Pregunta
Nominatiu	subjecte i atribut	qui?

Vocatiu	interpel·lació	oh!
Acusatiu	CD i alguns CC	qui? què?
Genitiu	CN	de qui?
Datiu	CI	a qui?
Ablatiu	CC	amb què? on? quan?

5. puellae: gen. sg., dat. sg., nom. pl. o voc. pl.; servi: gen. sg. o nom./voc. pl.; bello: dat. o abl. sg. neutre; templa: nom./voc./ac. pl. neutre; amicis: dat. o abl. pl.

6. Les tres oracions signifiquen «La noia estima l'esclau», perquè puella és nominatiu i servum acusatiu. Per canviar el sentit: Servus puellam amat.

3. ÚS DEL DICCIONARI I RECONeixEMENT DE LES DECLINACIONS

Entrada	Decl.	Gènere	Significat
<i>puella, puellae</i>	1a	f.	noia
<i>servus, servi</i>	2a	m.	esclau
<i>bellum, belli</i>	2a	n.	guerra
<i>rex, regis</i>	3a	m.	rei
<i>nomen, nominis</i>	3a	n.	nom
<i>manus, manus</i>	4a	f.	mà
<i>cornu, cornus</i>	4a	n.	banya
<i>res, rei</i>	5a	f.	cosa
<i>dies, diei</i>	5a	m./f.	dia
<i>poeta, poetae</i>	1a	m.	poeta

2. puell-; domin-; reg-; manu-; di-; matr-; nomin-.

Forma	Lema	Anàlisi
<i>puellas</i>	puella, puellae	ac. pl.
<i>servorum</i>	servus, servi	gen. pl.
<i>templa</i>	templum, templi	nom./voc./ac. pl. n.
<i>domino</i>	dominus, domini	dat./abl. sg.
<i>agricolas</i>	agricola, agricolae	ac. pl.
<i>filiae</i>	filia, filiae	gen./dat. sg. o nom./voc. pl.
<i>bellorum</i>	bellum, belli	gen. pl.
<i>puerum</i>	puer, pueri	ac. sg.

4. mare, maris (n.); puella, puellae (f.); vir, viri (m.); bellum, belli (n.); fides, fidei (f.).

Enunciació	Conj.	T. present	T. perfet	T. supí
<i>amo, amavi, amatum</i>	1a	ama-	amav-	amat-
<i>habeo, habui, habitum</i>	2a	habe-	habu-	habit-
<i>duco, duxi, ductum</i>	3a	duc-	dux-	duct-
<i>capio, cepi, captum</i>	3a mixta	capi-	cep-	capt-
<i>audio, audivi, auditum</i>	4a	audi-	audiv-	audit-

<i>sum, fui, —</i>	irregular	—	fu-	—
<i>possum, potui, —</i>	irregular	pot-/pos-	potu-	—

6. amatis → amo; habent → habeo; ducimus → duco; capiunt → capio; audis → audio; sunt → sum; potestis → possum.

7. amat: transitiu, CD rosam; dormit: intransitiu; arat: transitiu, CD terram; navigant: intransitiu; audiunt: transitiu, CD magistrum.

4. LA PRIMERA DECLINACIÓ

Cas	Sagitta sg.	Sagittae pl.
Nominatiu	sagitta	sagittae
Vocatiu	sagitta	sagittae
Acusatiu	sagittam	sagittas
Genitiu	sagittae	sagittarum
Datiu	sagittae	sagittis
Ablatiu	sagitta	sagittis

Cas	Filia sg.	Filiae pl.
Nominatiu	filia	filiae
Vocatiu	filia	filiae
Acusatiu	filiam	filias
Genitiu	filiae	filiarum
Datiu	filiae	filiabus
Ablatiu	filia	filiabus

3. reginam: ac. sg. f., regina; filiarum: gen. pl. f., filia; pugnis: dat./abl. pl. f., pugna; linguae: gen./dat. sg. o nom./voc. pl. f., lingua; amica: nom./voc./abl. sg. f., amica; nautarum: gen. pl. m., nauta. deis és l'intrús: és dat./abl. pl. de deus; una possible substitució seria deabus, dat./abl. pl. de dea.

4. reginam → reginas; filiarum → filiae; pugnis → pugnae (datiu sg.) o pugna (ablatiu sg.); linguae → lingua (nom./voc. sg.), linguarum (gen. pl.) o linguis (dat. pl.); amica → amicae (nom./voc. pl.) o amicis (abl. pl.).

5. filiae = per a la filla, dat. sg., CI; in terra = a terra, abl. sg., CC; insula = l'illa, nom. sg., subjecte; cum poeta = amb el poeta, abl. sg., CC companyia; ad scholas = cap a les escoles, ac. pl., CC direcció; agricolam = el camperol, ac. sg., CD; servarum = de les esclaves, gen. pl., CN.

6. nautae; puellis; deae; in pugna; agricolae; servae!

7. nauta, agricola, auriga, poeta i scribe són masculins malgrat pertànyer a la primera declinació. copia = abundància; copiae = tropes; littera = lletra; litterae = carta / literatura; fortuna = sort; fortunae = riqueses o béns, segons el context.

8. Traduccions: La noia estima una rosa. / Els pagesos llauren la terra. / Les deesses estimen la justícia. / La mestressa guarda una gran quantitat de joies al cofre. / Els pirates llancen o rebutgen fletxes, segons el valor de pello. / Donem una corona a l'atleta. / Les noies adornen la taula amb roses.

5. MORFOLOGIA VERBAL I ENUNCIACIÓ DEL VERB

Verb	Present	Perfet	Supí	Conj.
<i>amo</i>	amo	amavi	amatum	1a
<i>habeo</i>	habeo	habui	habitu	2a
<i>duco</i>	duco	duxi	ductum	3a
<i>cipio</i>	cipio	cepi	captum	3a mixta
<i>audio</i>	audio	audivi	auditum	4a

2. ama-/amav-/amat-; vide-/vid-/vis-; mitt-/mis-/miss-; capi-/cep-/capt-; faci-/fec-/fact-; audi-/audiv-/audit-.

Forma	Arrel	Tema present	Vocal d'unió	Desinència
<i>amas</i>	am-	ama-	—	-s
<i>habes</i>	hab-	habe-	—	-s
<i>ducit</i>	duc-	duc-	-i-	-t
<i>ducunt</i>	duc-	duc-	-u-	-nt
<i>capimus</i>	cap-	capi-	—	-mus
<i>audiunt</i>	aud-	audi-	-u-	-nt

4. *amas* 2a sg.; *habemus* 1a pl.; *ducis* 2a sg.; *audit* 3a sg.; *amatis* 2a pl.; *audiunt* 3a pl.; *capitis* 2a pl.

5. *amo*—*amare*: 1a; *habeo*—*habere*: 2a; *duco*—*ducere*: 3a; *cipio*—*capere*: 3a mixta; *audio*—*audire*: 4a; *mitto*—*mittere*: 3a; *fugio*—*fugere*: 3a mixta; *venio*—*venire*: 4a.

6. *amant*: tema de present *ama-*; *amavi*: tema de perfet *amav-*; *amatum*: tema de supí *amat-*; monent: present *mone-*; monui: perfet *monu-*; monitum: supí *monit-*; cepit: perfet *cep-*; captum: supí *capt-*; *audiunt*: present *audi-*.

7. *habet*: *habeo*, 2a, *habe-*, 3a sg., present d'indicatiu actiu, té; *ducunt*: *duco*, 3a, *duc-*, 3a pl., porten; *amatis*: *amo*, 1a, *ama-*, 2a pl., estimeu; *mittis*: *mitto*, 3a, *mitt-*, 2a sg., envies; *capiunt*: *cipio*, 3a mixta, *capi-*, 3a pl., agafen; *audimus*: *audio*, 4a, *audi-*, 1a pl., escoltem.

8. *duco*, *duxi*, *ductum*; *habeo*, *habui*, *habitu*; *amo*, *amavi*, *amatum*; *mitto*, *missi*, *missum*; *cipio*, *cepi*, *captum*; *audio*, *audivi*, *auditum*.

6. PRESENT D'INDICATIU DE LA VEU ACTIVA

Persona	<i>amo</i>	<i>habeo</i>	<i>duco</i>	<i>cipio</i>	<i>audio</i>
1a sg.	<i>amo</i>	<i>habeo</i>	<i>duco</i>	<i>cipio</i>	<i>audio</i>
2a sg.	<i>amas</i>	<i>habes</i>	<i>ducis</i>	<i>capis</i>	<i>audis</i>
3a sg.	<i>amat</i>	<i>habet</i>	<i>ducit</i>	<i>capit</i>	<i>audit</i>
1a pl.	<i>amamus</i>	<i>habemus</i>	<i>ducimus</i>	<i>capimus</i>	<i>audimus</i>
2a pl.	<i>amatis</i>	<i>habetis</i>	<i>ducitis</i>	<i>capitis</i>	<i>auditis</i>
3a pl.	<i>amant</i>	<i>habent</i>	<i>ducunt</i>	<i>capiunt</i>	<i>audiunt</i>

2. *mitto*, *mittis*, *mittit*, *mittimus*, *mittitis*, *mittunt*; *video*, *vides*, *videt*, *videmus*, *videtis*, *vident*; *facio*, *facis*, *facit*, *facimus*, *facitis*, *faciunt*; *venio*, *venis*, *venit*, *venimus*, *venitis*, *veniunt*.

3. audiunt; arat; habitant; monet; ornamus.
4. estimo; estimes; escolta; portem / conduïm; teniu; agafen; envien; venim.
5. amatis; habent; ducis; capimus; audit; mittunt.
6. amant, no amunt; habent, no habeunt; ducis i ducit, no duces/ducet; capiunt, no capint; audiunt, no audint.
7. Els esclaus saluden el senyor. / Els pagesos temen la guerra. / Els nois entren al temple. / Els senyors criden els esclaus. / Les ciutats fortificades tenen muralles. / Els fills dels senyors treballen. / Els alumnes escolten el mestre. / Les noies porten roses.

7. ELS VERBS SUM I POSSUM

Persona	sum	Traducció	possum	Traducció
1a sg.	sum	soc / estic	possum	puc
2a sg.	es	ets / estàs	potes	pots
3a sg.	est	és / està	potest	pot
1a pl.	sumus	som / estem	possumus	podem
2a pl.	estis	sou / esteu	potestis	podeu
3a pl.	sunt	són / estan	possunt	poden

2. sum–possum; es–potes; est–potest; sumus–possumus; estis–potestis; sunt–possunt.
3. est; sunt; sumus; sunt; es; sum.
4. ego possum; tu potes; puella potest; nos possumus; vos potestis; discipuli possunt.
5. Puella bona est: copulatiu, puella subjecte i bona atribut. In villa multi servi sunt: existencial, multi servi subjecte. Roma in Italia est: locatiu, Roma subjecte i in Italia CC. Minerva dea est: copulatiu, dea atribut. In templo dona sunt: existencial.
6. laetus; laeta; laeti; laetae; laetum; laeta.
7. Pièria és la pàtria de les Muses. / Les Muses són nou. / A la ciutat hi ha molts temples. / Les noies estan contentes. / Els alumnes poden llegir. / Nosaltres podem treballar.

8. COMPOSTOS DE SUM I REONEIXEMENT INICIAL DE LA PASSIVA

1. adsum: ser present, assistir o ajudar; absum: ser absent o estar lluny; desum: faltar; insum: ser dins; inter-sum: participar; praesum: estar al capdavant; prosum: ser útil o beneficiar; subsum: ser sota o a prop; super-sum: quedar o sobreviure.

Persona	adsum	absum	desum	prosum
1a sg.	adsum	absum	desum	prosum
2a sg.	ades	abes	dees	prodes
3a sg.	adest	abest	deest	prodest
1a pl.	adsumus	absumus	desumus	prosumus
2a pl.	adestis	abestis	deestis	prodestis
3a pl.	adsunt	absunt	desunt	prosunt

3. adest; absunt; deest; prodest; praeest; supersunt.
4. mihi, datiu de persona ajudada; militibus, datiu de persona afectada per la manca; proelio, datiu de participació; exercitui, datiu regit per praesum; civibus, datiu de beneficiari.
5. prosum, prodes, prodest, prosumus, prodestis, prosunt.

Forma	Veu	Persona	Traducció
<i>laudat</i>	activa	3a sg.	elogia
<i>laudatur</i>	passiva	3a sg.	és elogiat/ada
<i>laudent</i>	activa	3a pl.	elogien
<i>laudentur</i>	passiva	3a pl.	són elogiats/ades
<i>amamus</i>	activa	1a pl.	estimem
<i>amamur</i>	passiva	1a pl.	som estimats/ades

7. hortor: -or, exhorto; sequitur: -tur, segueix; loquuntur: -ntur, parlen; proficiscimur: -mur, partim / marxem.

9. PROCEDIMENT D'ANÀLISI I CONSTRUCCIONS BÀSIQUES

1. Ordre: 1 localitzar i analitzar el verb; 2 buscar el subjecte; 3 identificar casos i funcions; 4 reconèixer la construcció; 5 agrupar sintagmes; 6 traduir amb ordre natural.

Oració	Construcció
<i>Puella laeta est.</i>	copulativa
<i>Puer dormit.</i>	intransitiva
<i>Agricola terram arat.</i>	transitiva
<i>Magister puero librum dat.</i>	transitiva amb CI
<i>In templo multa dona sunt.</i>	existencial
<i>Roma in Italia est.</i>	locativa
<i>Villa a servis defenditur.</i>	passiva

3. Minerva = subjecte; est = verb; dea = atribut. Servus = subjecte; laborat = verb; in villa = CC. Puella = subjecte; amat = verb; rosam = CD. Mater = subjecte; narrat = verb; filiae = CI; fabulam = CD. Milites = subjecte; pugnant = verb; gladiis = CC d'instrument. Multa dona = subjecte; sunt = verb; in oppido = CC.
4. amamus: nosaltres; audis: tu; ducunt: ells/elles; habetis: vosaltres; capio: jo; laborat: ell/ella.
5. Bellum pueros terret: bellum nom. sg., subjecte. Pueri bellum timent: bellum ac. sg., CD. Tempa oppidum ornant: templa nom. pl., subjecte. Incolae templa ornant: templa ac. pl., CD.
6. La bona noia estima una rosa bonica. / El mestre dona un llibre nou a l'alumne. / Els nois són en un gran temple. / Els pagesos llauen la terra amb els esclaus. / A la vil·la treballen molts esclaus. / Uns grans temples adornen la ciutat fortificada.
7. Puella rosam bonam amat. / Magister discipulo librum dat. / In oppido multa templa sunt. / Servi cum agricolis laborant. Altres ordres són possibles si es mantenen les desinències.

10. LA SEGONA DECLINACIÓ

1. servi: gen. sg. o nom./voc. pl. m.; bellum: nom./voc./ac. sg. n.; domino: dat./abl. sg. m.; templa: nom./voc./ac. pl. n.; amicum: ac. sg. m.; agris: dat./abl. pl. m.; filii: gen. sg. o nom./voc. pl. m.; oppidorum: gen. pl. n.; pueros: ac. pl. m.; bello: dat./abl. sg. n.

Entrada	Tema	Nom. sg.	Gen. sg.	Ac. sg.
<i>dominus, domini</i>	domin-	dominus	domini	dominum
<i>templum, templi</i>	templ-	templum	templi	templum
<i>puer, pueri</i>	puer-	puer	pueri	puerum
<i>amicus, amici</i>	amic-	amicus	amici	amicum
<i>bellum, belli</i>	bell-	bellum	belli	bellum
<i>filius, filii</i>	fili-	filius	filii	filium
<i>ager, agri</i>	agr-	ager	agri	agrum
<i>oppidum, oppidi</i>	oppid-	oppidum	oppidi	oppidum

Cas	Servus sg.	Servi pl.
Nominatiu	servus	servi
Vocatiu	serve	servi
Acusatiu	servum	servos
Genitiu	servi	servorum
Datiu	servo	servis
Ablatiu	servo	servis

Cas	Bellum sg.	Bella pl.
Nominatiu	bellum	bella
Vocatiu	bellum	bella
Acusatiu	bellum	bella
Genitiu	belli	bellorum
Datiu	bello	bellis
Ablatiu	bello	bellis

5. serve; domine; fili; luli; puer; vir.

6. Vertader; vertader; fals, el genitiu plural és -orum; vertader.

7. Els senyors lloen els esclaus. / Els nois expliquen guerres. / Els habitants de les ciutats fortificades adomen els temples. / Els esclaus ajuden els pagesos. / Els fills del senyor porten roses. / Temem la guerra, però estimem la pau. / Les ciutats fortificades tenen muralles. / El noi saluda l'amic.

8. servi; belli; templa; fili; puer. Regles: nom. pl. masc. -i; gen. sg. -i; ac. pl. neutre -a; voc. sg. de -ius en -i; el nominatiu de puer no és puerum.

11. ADJECTIUS DE PRIMERA CLASSE (2-1-2)

1. bonus/bona/bonum = bo; magnus/magna/magnum = gran; tener/tenera/tenerum = tendre; pulcher/pulchra/pulchrum = bonic; miser/misera/miserum = desgraciat. Les tres formes són el nominatiu singular masculí, femení i neutre.
2. puella bona; servum bonum; templum bona; agricolae bono; puellis bonis; dominorum bonorum.
3. puella pulchra; servus magnus; templum antiquum; agricola bonus; dea clara; pueri laeti.
4. bona puella: f. sg. nom., subjecte; agricola bonus: m. sg. nom., subjecte; magnum templum: n. sg. ac., CD; clara dea: f. sg. nom., subjecte; antiqui servi a la cinquena frase: m. pl. nom., subjecte; antiqui servi a la sisena: m. sg. gen., CN de dominus.

Adjectiu	Comportament	Tema	Ac. m. sg.	Nom. f. sg.
<i>tener</i>	conserva e	tener-	tenerum	tenera
<i>miser</i>	conserva e	miser-	miserum	misera
<i>pulcher</i>	perd e	pulchr-	pulchrum	pulchra

6. la bona noia; el bon esclau (CD); els grans temples; la deessa il·lustre; dels pagesos antics; amb els bons amics; una rosa bonica (CD).
7. bona puella; bonum servum; magna templa; clararum dearum; cum bonis amicis; pulchram rosam.
8. puella bona; servum bonum; templum magnum; agricola bonus; dea clara; pueri laeti.
9. La bona noia porta roses boniques. / El gran senyor té molts esclaus. / Uns temples antics adornen la ciutat. / El bon pagès treballa amb el fill petit. / Les deesses il·lustres tenen grans temples.

12. PREPOSICIONS I CONJUNCIONS MÉS FREQUENTS

1. Acusatiu: ad, apud, ante, contra, inter, per, post, propter, trans. Ablatiu: a/ab, cum, de, e/ex, in, sine, pro. In també pot regir acusatiu quan expressa direcció.
2. ad villam; cum amico; sine aqua; propter bellum; in oppido; in oppidum; ab domina; inter servos.

Sintagma	Cas	Valor	Traducció
<i>in villam</i>	ac.	direcció	cap a la vil·la
<i>in villa</i>	abl.	situació	a la vil·la
<i>in templum</i>	ac.	direcció	cap al temple
<i>in templo</i>	abl.	situació	al temple
<i>in Italiam</i>	ac.	direcció	cap a Itàlia
<i>in Italia</i>	abl.	situació	a Itàlia

4. cap a l'escola; amb el poeta; sense amics; a causa de la guerra; des de la ciutat; pels camps / a través dels camps; entre els esclaus; en favor de la pàtria.

Conjunció	Traducció	Tipus
<i>et</i>	i	copulativa
<i>-que</i>	i	copulativa enclítica

<i>sed</i>	però	adversativa
<i>aut</i>	o	disjuntiva
<i>vel</i>	o	disjuntiva
<i>nec/neque</i>	ni / i no	copulativa negativa

6. Puella rosas portat et mensam ornat. / Bellum timemus, sed pacem amamus. / Puer legit scribitque. / Dominus servum aut filium vocat.

7. ut: que / perquè / de manera que; ne: que no / perquè no; quod: que / perquè; quia: perquè; cum: quan / com que / encara que; dum: mentre; postquam: després que; quamquam: encara que.

8. El mestre i els alumnes són a l'escola. El mestre explica una història als alumnes i els alumnes escolten atentament el mestre. Els nois tenen llibres, però la noia no té una tauleta. Després, els alumnes caminen amb el mestre cap al temple.

13. TRADUCCIONS D'APRENENTATGE I CONSOLIDACIÓ

Text 1

Pièria és la pàtria de les Muses. Les Muses són filles de la deessa Memòria. Les Muses són nou i tenen figura de noies. Tenen cura de la música, de la tragèdia, de la comèdia, de la història i de l'astronomia, ja que també són protectores dels poetes. A Roma, els habitants anomenen les Muses Camenes.

Verbs: est, sunt, habent, sunt, appellant. Genitius possibles: Musarum, deae Memoriae, puellarum, poetarum.

Text 2

Els habitants d'Itàlia veneren les deesses. Sobretot estimen Juno, Minerva, Vesta i Diana. Juno és la reina de les deesses i la protectora dels matrimonis i de les dones casades. Minerva és la deessa de la saviesa i la protectora de les ciències, de les escoles i dels poetes. Minerva no només estima la saviesa, sinó que també protegeix les tropes en els combats. Vesta protegeix la pàtria i la família. Diana és la deessa dels boscos i la reina de les nimfes.

Text 3

Ròmul funda Roma. Estima la nova pàtria i prepara una muralla i portes. Molts habitants viuen a la ciutat. Roma no és gran, però té molts temples i grans vies. Ròmul convoca el poble i prepara bones lleis.

Romam: ac. sg., CD; novam patriam: ac. sg. f., CD; portasque: ac. pl. f., CD + -que; multa templa: ac. pl. n., CD; magnas vias: ac. pl. f., CD.

Text 4

En temps antics, els patricis oprimeixen els plebeus. A causa de les injustícies, els plebeus es traslladen cap a un lloc sagrat. Els patricis tenen por i creen els tribuns. Després, els tribuns donen ajuda als plebeus. Així, la discòrdia entre patricis i plebeus s'apaivaga a poc a poc.

Text 5

El mestre és present a l'escola, però dos alumnes són absents. Als nois els falta aigua, però els llibres són útils als alumnes. El cònsol dirigeix l'exèrcit i molts soldats participen en la batalla. Després de la batalla, queden pocs soldats.

Text 6

El poeta Orfeu viu a Tràcia; amb el so de la lira amanseix les feres i fins i tot commou les pedres. El dia de les noces, una serp mossega Eurídice, la promesa d'Orfeu, una nimfa bonica. Eurídice perd la vida a causa del verí i baixa als Inferns. Orfeu enyora sempre la seva estimada. Finalment arriba al Tàrtar i s'acosta al tron de Proserpina, la reina dels Inferns.

formosam nympham Eurydicam és una aposició en acusatiu que explica sponsam.

ACTIVITAT GLOBAL DE CONSOLIDACIÓ

Forma	Lema	Anàlisi	Traducció
<i>puellarum</i>	puella, puellae	gen. pl. f.	de les noies
<i>servis</i>	servus, servi	dat./abl. pl. m.	als/amb els esclaus
<i>templa</i>	templum, templi	nom./voc./ac. pl. n.	temples
<i>bonae</i>	bonus, -a, -um	gen./dat. sg. f. o nom./voc. pl. f.	bona / bones
<i>capiunt</i>	capiō, cepi, captum	3a pl., pres. ind. actiu	agafen
<i>potestis</i>	possum, potui, —	2a pl., pres. ind. actiu	podeu
<i>prodest</i>	prosum, profui, —	3a sg., pres. ind. actiu	és útil / beneficia
<i>laudatur</i>	laudo, laudavi, laudatum	3a sg., pres. ind. passiu	és elogiat/ada

2. agricola bonus: agricola bonus, agricolae boni, agricolam bonum, agricolae boni, agricolae bono, agricola bono; **plural:** agricolae boni, agricolae boni, agricolas bonos, agricolarum bonorum, agricolis bonis, agricolis bonis.

templum magnum: templum magnum, templum magnum, templum magnum, templi magni, templo magno, templo magno; **plural:** templa magna, templa magna, templa magna, templorum magnorum, templis magnis, templis magnis.

Sintagmes: bonarum puellarum; cum magnis servis; antiqua templa.

3. mitto, mittis, mittit, mittimus, mittitis, mittunt. possum, potes, potest, possumus, potestis, possunt.

4. El mestre dona bons llibres als alumnes. / A la gran ciutat hi ha molts temples. / Els nois temen la guerra, però estimen la pau. / El treball és útil als ciutadans.

5. Els romans construeixen una ciutat nova. A la ciutat preparen grans temples i vies amples. Els pagesos treballen als camps, els mercaders són al fòrum i els mestres ensenyen els nois. Les bones lleis beneficien els ciutadans, però la guerra perjudica tothom.

6. Resposta personal. Cal utilitzar-la per planificar el repàs abans de l'avaluació.

IN MEMORIA MANET

- ☐ El genitiu singular identifica la declinació i permet obtenir el tema.
- ☐ La primera i la segona declinacions s'han de dominar completament.
- ☐ L'adjectiu concorda amb el substantiu en gènere, nombre i cas.
- ☐ El present actiu es forma amb el tema de present i les desinències personals.
- ☐ Sum i possum són irregulars i s'han de memoritzar.
- ☐ Diversos compostos de sum regeixen datiu.
- ☐ Per traduir, primer cal analitzar el verb, els casos, les concordances i les funcions.
- ☐ L'ordre llatí és flexible; la traducció catalana ha de tenir un ordre natural.